

Αναφέρθηκε προηγουμένως η διάρθρωση και συνοχή μιας παραγράφου. Εξασφαλίζεται με μεταβατικές εκφράσεις. Τέτοιες είναι:
I. Εισάγουν μια επεξήγηση: δηλαδή- παραδείγματος χάρι- λόγου χάρι- για να γίνω πιο σαφής- με άλλα λόγια- ήτοι-

2. Προετοιμάζουν μια αντίθεση ή εναλλαγή: αν και- κι αν- εντούτοις- αντίθετα- αλλά- ακόμα και αν- εκτός τούτου-

3. Προσθέτουν μια ιδέα ή γεγονός: επίσης- ομοίως- πρώτο, δεύτερο, τρίτο...- τέλος- επιπλέον-

4. Δηλώνουν συμπέρασμα ή σχέση αιτίας-αποτελέσματος: επομένως- συνεπώς- εν συνόψει- συμπερασματικά- σύμφωνα με τα παραπάνω- με άλλα λόγια-

5. Δηλώνουν χρονική σχέση ή διαδοχή: τώρα- πριν- έπειτα- πρώτα, μετά...- τέλος- ενώ- μεταξύ- όταν- αργότερα- όποτε- ποτέ- πότε- κάποτε- κάπου κάπου- τότε- αμέσως- ευθύς- κιόλας- ήδη- πια- μόλις- ακόμα- ακόμη- τάλι- ξανά- συχνά- σιγά- ύστερα- έπειτα- κατόπιν- νωρίς- αργά- γρήγορα- συνάμα- αδιάκοπα- έγκαιρα- χτες- σήμερα- πέρυσι- φέτος- κ.ά.

6. Δείχνουν τοπική σειρά ή σχέση: εδώ- εκεί- επάνω- κάτω- μέσα- έξω- κοντά- μακριά- αριστερά- δεξιά- στο κέντρο- αυτού- αλλού- παντού- κάπου- πουθενά- που- όπου- οπουδήποτε- καταγής- πίσω- ψηλά- χαμηλά- πλάι- δίπλα- απέναντι- γύρω- ολόγυρα- ανάμεσα- πέρα- κ.ά.-

7. Δηλώνουν τρόπο: όπως- έτσι- μαζί- κάπως- αλλιώς- καλώς- κακώς- σαν- ως- εξαφνα- ξαφνικά-

8. Δηλώνουν ποσότητα: όσο- όσοδήποτε- τόσο- πολύ- περισσότερο- πιο- λίγο-

9. Δηλώνουν βεβαίωση: ναι- μάλιστα- βέβαια- βεβαίως- ορισμένως- αλήθεια- σωστά- κ.ά.-

10. Δηλώνουν δισταγμό: ίσως- τάχα- τάχατε- δήθεν- πιθανόν- άραγε- κ.ά.-

11. Δηλώνουν άρνηση: όχι- δε- δεν- μη- μην- όχι βέβαια- πια- πια δεν έχω- δεν έχω πια-

Βέβαια, η καλή γνώση της γραμματικής και του συντακτικού της νεοελληνικής γλώσσας του Κωνσταντή Τριανταφυλλίδη, αυτά δηλαδή που διδάσκονται στις τάξεις του Γυμνασίου, μαζί με τα κείμενα νεοελληνικής γλώσσας, αποτελούν τα καλύτερα βοηθήματα για τον μαθητή. Δεν εξασφαλίζουν μόνο τη συνοχή μιας παραγράφου, αλλά επιτυγχάνουν και ένα καλό λόγο, γραπτό περισσότερο, αλλά και προφορικό συνάμα.

Βιβλιογραφία σελίδων:

1.- Σεμινάριο 2, Πανελλήνια Ένωση Φιλολόγων-Αθήνα 1983.

2.- Εισαγωγή στην έκθεση ιδεών (η σημασία- το πρόβλημα- η λύση του) Μ.Ι. Μπαχαράκη- Θεσσαλονίκη 1984.

3.- Το δημιουργικό γράψιμο (η τέχνη και η τεχνική του) Η παράγραφος- Ν. Γρηγοριάδη- Αθήνα 1979.

4.- Νεοελληνική γραμματική, ΟΕΛΒ, Αθήνα 1976.

5.- Οι οδηγίες του ΚΕΜΕ για τη διδασκαλία του μαθήματος της έκθεσης ιδεών.

6.- Οι οδηγίες του ΚΕΜΕ για τους βαθμολογητές των γενικών εξετάσεων.

Γιώργος Κρικιώνης- Φιλολόγος
Αθήνα, 1986.